

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Tadeusz Dziuba

KGP.410.001.06.2020

Edyta Demby-Siwiek
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
Al. Niepodległości 188, 00-608 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 **Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 61-Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej Al. Niepodległości 188/192, 00-608 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Demby-Siwiek, Prezes od dnia 14 października 2019 r. (pełniąca obowiązki Prezesa UP RP od 8 maja 2019 r.). W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Alicja Adamczak, Prezes, od dnia 1 lipca 2002 r. do dnia 8 maja 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	1. Monika Kowalska-Rozkosz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/22/2019 z dnia 25 stycznia 2019 r. 2. Adam Zaborski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/23/2020 z dnia 20 stycznia 2020 r. (akta kontroli str. 1-4)
Cel kontroli	

II. Cel i zakres kontroli

Zakres kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2019 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 61-Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej². Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał, 2019 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 <i>ustawy o finansach publicznych</i>³ (dalej <i>ufp</i>). <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analizy wykonania planu dochodów,– analizy stanu należności pozostałych do zapłaty,– analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,– kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 61-Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie roku budżetowego,– kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,– szczegółowej analizy wybranej próby wydatków,
-----------------	---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm. dalej: ustawa o NIK.

² Dalej: UPRP lub Urząd.

³ Dz.U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

- analizy wybranego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- kontroli wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowo kontrolowanej działalności.

III. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

CENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 61-Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie oceny ogólnej W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowo kontrolowanej działalności⁵

OBSZAR 1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

Analiza wykonania dochodów budżetowych osiągniętych w 2019 r. (75 382,6 tys. zł) wykazała ich wzrost o 2 382,6 tys. zł (o 3,3 %) w odniesieniu do kwoty planowanej *ustawie budżetowej*⁶ (73 000 tys. zł) oraz nieznaczne (o 1,5%) ich zwiększenie w porównaniu z 2018 r. (74 251,3 tys. zł). Wzrost wykonania dochodów w 2019 r. związany był przede wszystkim z większą niż planowano liczbą zgłoszeń i wydanych decyzji o udzieleniu ochrony praw wyłącznych.

Struktura dochodów według ich źródeł była w latach 2018-2019 podobna. Podstawową pozycję dochodów stanowiły wpływy z opłat za zgłoszenia i ochronę wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych oraz wzorów przemysłowych, ewidencjonowane w § 0690-*Wpływy z różnych opłat*. Wyniosły one w 2019 r. 74 033,8 tys. zł, 98,2% całości dochodów, a w 2018 r. – 73 335,1 tys. zł, tj. 98,8%. Dochody w kwocie 520,3 tys. zł (zaplanowano 1,0 tys. zł) uzyskano także w § 0970-*Wpływy z różnych dochodów*, z tytułu wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) oddelegowanych pracowników, refundowane w ramach współpracy z organizacją międzynarodową *European Union Intellectual Property Office*. Nieplanowane dochody w § 0940-*Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych* wyniosły w 2019 r. 775,3 tys. zł co stanowiło 273,4% roku poprzedniego (kwota 283,6 tys. zł).

(akta kontroli str. 11- 30)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. pozostały do zapłaty należności w kwocie 5,8 tys. zł, wyższe o 2,0 tys. zł (o 52,6%) niż na koniec 2018 r. (kwota: 3,8 tys. zł). Zaległości (z tytułu niezapłaconych faktur⁷) wyniosły 5,8 tys. zł i były wyższe o 2,3 tys. zł niż w 2018 r.

(akta kontroli str. 31-35)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Ustawa budżetowa na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz.U. poz. 198).

⁷ Faktury dotyczyły wynajmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, sprzedaży wyrobów oraz usług.

2. Wydatki

OBSZAR

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Działalność Urzędu finansowana była w ramach części 61-UPRP budżetu państwa, której dysponentem był Prezes UPRP. W części tej nie ustanowiono dysponentów budżetu niższych szczebli, nie było też jednostek podległych.

Zgodnie z *ustawą budżetową na rok 2019* limit wydatków w części 61-UPRP ustalony został na 57 482 tys. zł. Był on o 1 783 tys. zł (3,2%) wyższy niż zaplanowany na 2018 rok tj. 55 699 tys. zł. W ciągu roku, na mocy ośmiu decyzji Ministra Finansów kwota wydatków została zwiększona z rezerw celowych łącznie o 3 458,5 tys. zł (6,0%), do ostatecznej wysokości 60 940,5 tys. zł. Faktyczne wydatki wyniosły 60 886,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W odniesieniu do roku 2018 (57 921,3 tys. zł), wydatki były wyższe o 5,1% (2 964,9 tys. zł). Przyznana z rezerw celowych kwota 3 458,5 tys. zł była przeznaczona na: wydatki bieżące jednostek budżetowych w wysokości 2 146,9 tys. zł, na współfinansowanie projektów z udziałem środków europejskich 1 295,5 tys. zł oraz na świadczenia na rzecz osób fizycznych 16,1 tys. zł.

Prezes Urzędu, na podstawie art. 171 ust 1 *ustawy o finansach publicznych* dokonał 18 przeniesień kwot wydatków na łączną kwotę 2 080,2 tys. zł, dostosowując budżet jednostki do jej potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 36-82)

Wydatki budżetu na realizację programów ze środków europejskich (tzw. współfinansowanie) wyniosły 1 525 tys. zł, co stanowiło 97,2% kwoty zaplanowanej w budżecie (1 568,5 tys. zł). Z powyższej kwoty wydano 367,4 tys. zł na wydatki bieżące jednostki budżetowej (24,1%) oraz 1 157,6 zł (75,9%) na wydatki na zakupy inwestycyjne związane z realizacją projektu „Platforma Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego” (PUEUP) w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa⁸). Niewydatkowaną kwotę 43,5 tys. zł – zwrócono do budżetu.

Szczegółowym badaniem objęto wykorzystanie rezerwy celowej w kwocie 1 900 tys. zł⁹. Środki te zostały wydane zgodnie z przeznaczeniem na pokrycie kosztów projektu systemowego „Wsparcie efektywnego wykorzystania własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce”¹⁰. Zakupiono dostęp do komercyjnych patentowych baz danych, usługi serwisu pogwarancyjnego, oraz utrzymanie systemu informatycznego, a także sfinansowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy i podnoszenia świadomości w zakresie własności przemysłowej.

W strukturze wydatków według grup ekonomicznych dominowały wydatki bieżące jednostek budżetowych w wysokości 57 936,3 tys. zł (95,2 % całości wydatków), w tym na współfinansowanie projektu POPC - 367,4 tys. zł (0,5% wydatków bieżących). Wydatki majątkowe (2 848,7 tys. zł) stanowiły 4,7% całości wydatków, w tym w ramach współfinansowania POPC wyniosły 1 157,6 tys. zł. Na świadczenia na rzecz osób fizycznych przeznaczono 101,2 tys. zł, tj. 0,17% łącznych wydatków w części 61-UPRP.

Wydatki majątkowe zostały zaplanowane w § 6060-*Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* w kwocie 1 691,1 tys. zł. Wykorzystano je w całości, dokonując zakupu:

- urządzeń informatycznych, w tym modułów integracyjnych systemów dziedzinowych z systemem PUEUP, wielofunkcyjnych urządzeń drukujących, kolektora metadanych do analizy ataków sieciowych, zestawu do wideokonferencji, modułu ewidencji czasu pracy w systemie MAAT, internetową listę obecności za łączną kwotę 779,1 tys. zł,
- systemu kontroli dostępu za kwotę 599,6 tys. zł,
- systemu monitoringu wizyjnego CCTV, urządzeń drukujących za kwotę 157,5 tys. zł,
- systemu klimatyzacji w budynku UPRP za kwotę 143,8 tys. zł,
- systemu alarmowego za kwotę 11,1 tys. zł.

⁸ Dalej: POPC.

⁹ Decyzja Ministra Finansów z dnia 31 stycznia 2019 r. MF/FG4.4143.3.2.2019.MF.17.

¹⁰ POIG 05.02.00-00-004/10.

Spośród zaplanowanych na 2019 rok wydatków inwestycyjnych, nie zakupiono elektrycznego samochodu typu mikrobus na kwotę 170 tys. zł, półki dyskowej do macierzy na kwotę 260 tys. zł oraz ścianki multimedialnej do sali konferencyjnej na kwotę 295 tys. zł. Rezygnacja wynikała z konieczności wygosparowania środków na inne cele, zwłaszcza na zwiększenie poziomu ochrony fizycznej w budynku Urzędu Patentowego RP.

(akta kontroli str. 28, 83,213, 358-359)

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków w kwocie 3 194,4 tys. zł, tj. 5,2% wydatków ogółem, udokumentowanych 26 dowodami księgowymi, w tym sześć wydatków dotyczących realizacji projektu współfinansowanego ze środków unijnych na kwotę 1 224,8 tys. zł. Próba do badań została wylosowana metodą monetarną¹¹, a dwa wydatki dobrano w sposób losowy.

Wśród wylosowanych wydatków dziewięć dotyczyło wydatków majątkowych o łącznej wartości 2 479,6 tys. zł, (z 2 848,7 tys. zł, tj. 87% wszystkich wydatków majątkowych) w tym wydatki majątkowe związane z projektem unijnym 1 157,6 tys. zł. Pozostałe wydatki w kwocie 714,8 tys. zł stanowiły pozapłacowe wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym na współfinansowanie projektu unijnego - 67,2 tys. zł.

Wydatki dokonane zostały zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz wyboru najkorzystniejszej oferty (art. 162 pkt 3 i 4 *ufp*). Zostały one rzetelnie udokumentowane.

(akta kontroli str. 29-30, 50,83-91, 544)

Urząd przeprowadził w 2019 r. 37 postępowań w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*¹² odnoszące się do zamówień o wartości równej lub przekraczającej wartość 30 tys. euro, w tym jedno wszczęte w 2018 r. W 31 przypadkach postępowanie zostało zakończone udzieleniem zamówienia. W odniesieniu do pozostałych: trzy postępowania na dzień 31 grudnia 2019 r. nadal były w toku, jedno postępowanie dotyczące przenośnych komputerów zostało unieważnione na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 4 *ustawy Pzp* z powodu braku ofert, w jednym przypadku również dotyczącym przenośnych komputerów wykonawca odstąpił od podpisania umowy, a jeden wniosek dotyczący usług ochrony osób i mienia, został anulowany przez wnioskodawcę. Łączna wartość zamówień złożonych w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych osiągnęła kwotę brutto 4 920,9 tys. zł, w tym 170,6 tys. zł w ramach procedury organizacji międzynarodowej Oprócz tego Urząd złożył zamówienia na kwotę 1 222,4 tys. zł w ramach postępowań centralnych, które realizowało Centrum Obsługi Administracji Rządowej.

Szczegółową analizą objęto jedno zamówienie publiczne przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego o wartości 599,6 tys. zł brutto na dostawę i instalację systemu kontroli dostępu w budynku Urzędu Patentowego RP zapewniającego zabezpieczenie przed ingerencją osób niepowołanych oraz obsługę pracowników i gości Urzędu. W toku prowadzonego postępowania przestrzegano przepisów *ustawy Pzp*. NIK nie zgłasza zastrzeżeń co do celowości udzielenia zamówienia.

W UPRP opracowano *Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2019 r.* oraz zamieszczono go na stronie internetowej. Ponadto zgodnie z art. 98 *Pzp* terminowo, w dniu 24 lutego 2020 r. sporządzono i przekazano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach w roku 2019.

(akta kontroli str. 188-212,222-336)

Przeciętne wynagrodzenie w 2019 r. na jednego zatrudnionego wynosiło 6 829,4 zł i było wyższe o 391,9 zł (o 6,1%) w porównaniu z rokiem 2018 r. (6 437,5 zł). W tym okresie wynagrodzenie miesięczne osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe wzrosło o 89,3% do kwoty 27 477,4 zł¹³.

¹¹ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

¹² Dz.U. z 2019 r. poz. 1843. Dalej: *Pzp*.

¹³ W tym okresie na wynagrodzenia dwóch osób zajmujących kierownicze stanowisko państwowe wydatkowano kwotę 329,7 tys. zł. Składały się na nią wynagrodzenia za pracę, ekwiwalent za niewykorzystany urlop i odprawa emerytalna i nagroda.

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionego w UPRP w 2019 r., wyniosło 517 osób i było mniejsze od zatrudnienia w 2018 r. (522) o pięć osób.

(akta kontroli str. 168)

Zobowiązania budżetu państwa w części 61-UPRP na koniec 2019 r., w całości niewymagalne, wyniosły 3 698,7 tys. zł i były wyższe o 1,9% (70,5 tys. zł) od kwoty zobowiązań na koniec 2018 r. (3 628,2 tys. zł). Powstały głównie z tytułu naliczonego dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2019 r. wraz z pochodnymi wypłaconego w lutym 2020 r. (3 191,2 tys. zł), w tym kwota związana z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym związanym z realizacją POPC wyniosła 13,3 tys. zł., a także z tytułu niezapłaconych na dzień 31 grudnia 2019 r. faktur z tytułu dostaw towarów i usług na łączną kwotę 504,6 tys. zł, w tym na inwestycje realizowane w ramach projektu POPC w wysokości 363,2 tys. zł. Pozostała kwota 2,9 tys. zł dotyczyła zobowiązań z tytułu zajęcia komorniczego i innych zobowiązań dotyczących wynagrodzeń pracowników UPRP.

(akta kontroli str. 114)

Prezes UPRP, w ramach obowiązków wynikających z art. 175 ust. 1 i 2 *ufp*, na bieżąco dokonywał analizy stopnia wykonania budżetu oraz efektywności i skuteczności realizacji zadań, jakie powinny być wykonywane w związku z działalnością Urzędu.

Analizy wykonania budżetu w zakresie prawidłowości i terminowości pobierania dochodów przeprowadzane były po zakończeniu każdego miesiąca w postaci szczegółowych zestawień przekazywanych przez Głównego Księgowego departamentom realizującym dochody budżetu, a także poprzez kwartalne informacje o stopniu realizacji budżetu, przedkładane Prezesowi UPRP oraz Dyrektorowi Generalnemu.

Analizy wydatków były przeprowadzane w sposób ciągły, poprzez akceptację i zatwierdzenie każdorazowego zakupu przez dyrektora komórki organizacyjnej realizującej wydatek oraz Dyrektora Generalnego po stwierdzeniu przez Głównego Księgowego dokonania wstępnej kontroli¹⁴, a także okresowo – w postaci miesięcznych zestawień realizacji wydatków w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej oraz kwartalnych informacji o stopniu realizacji budżetu.

Efektywność realizacji planu w układzie zadaniowym oceniana była m.in. poprzez bieżące monitorowanie realizacji wydatków w układzie zadaniowym w porównaniu z planem oraz poprzez miesięczne i kwartalne zestawienia, obejmujące zarówno dane finansowe, jak też stopień realizacji celów i mierników. Informacje o realizacji poszczególnych mierników przekazywane były przez poszczególne komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich realizację. Uzyskiwane z monitoringu dane były spójne i dotyczyły zarówno kwot wydatków, jak i osiąganych efektów rzeczowych. Analiza realizacji celów i wykonania mierników efektywności pozwoliła na wdrożenie usprawnień w bardziej efektywnym wykorzystaniu środków publicznych.

(akta kontroli str. 466)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Prezes UPRP w 2019 r. realizował projekt *Platforma Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego* w ramach porozumienia¹⁵ z dnia 27 lipca 2017 r. zawartego z Centrum Projektów Polska Cyfrowa¹⁶. Przedmiotem porozumienia była informatyzacja i usprawnienie procesów związanych z ochroną własności przemysłowej oraz poszerzenie zakresu spraw, które klienci Urzędu będą mogli załatwić drogą elektroniczną. Projekt ma być realizowany do lipca 2020 r., a jego wartość określono na 21 212 tys. zł, z czego 3 260,3 tys. zł (15,37%) ma zostać sfinansowana ze środków budżetu państwa, a 17 951,7 tys. zł (84,63%)

¹⁴ Tj. zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych (art. 54 ust. 1 pkt 3 *ufp*).

¹⁵ Porozumienie o dofinansowanie nr POPC.02.01.00-00-0058/17 podpisano w ramach konkursu o numerze POPC.02.01.00-IP.01-00-004/16 ogłoszonego dla działania 2.1 – Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych; dalej: Porozumienie.

¹⁶ Dalej: CPPC, Instytucja Pośrednicząca podległa Ministrowi Cyfryzacji.

z budżetu środków europejskich. Oprócz kwoty przewidzianej w budżecie państwa (1 499 tys. zł), na podstawie trzech decyzji Ministra Finansów, UPRP na wydatki związane z realizacją projektu (część finansowaną z budżetu środków europejskich) otrzymał w 2019 r. z rezerw celowych 7 133,1 tys. zł. Łączna kwota przeznaczona na wydatki budżetu środków europejskich wyniosła 8 632,1 tys. zł. Wydatkowano 8 514,6 tys. zł, tj. 98,6%, dokonując m.in. zakupów inwestycyjnych związanych z realizacją projektu Platforma Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego (kwota 6 374,2 tys. zł), zakupu usług pozostałych (818,7 tys. zł), wypłaty wynagrodzenia zespołu projektowego i kadry zarządzającej projektem wraz z pochodnymi od wynagrodzeń (składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy) 1 176,3 tys. zł.

W celu zatwierdzenia i refundacji wydatków kwalifikowanych w 2019 r. Urząd złożył do Instytucji Pośredniczącej cztery wnioski o płatność na łączną kwotę 9 970,4 tys. zł¹⁷, przy czym jeden z wniosków¹⁸, na kwotę 726,7 tys. zł odnosił się do wydatków z 2018 r. Pozostałe wnioski o płatność, na kwotę 9 243,8 tys. zł dotyczyły wydatków poniesionych w 2019 r. Instytucja Pośrednicząca dokonała podziału ww. kwoty zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju na środki z budżetu UE – 6 484,9 tys. zł oraz budżetu państwa – 3 485,6 tys. zł). Wszystkie wnioski o płatność złożone w 2019 r. stanowiły jednocześnie wnioski o refundację i wnioski sprawozdawcze. Wszystkie wydatki przedłożone w ww. wnioskach zostały zaakceptowane przez CPPC.

Pozostałe wydatki poniesione w 2019 r. zostały ujęte we wniosku na kwotę 795,8 tys. zł (z budżetu UE – 691,7 tys. zł oraz budżetu państwa – 104,1 tys. zł), który został złożony do CPPC w dniu 14 stycznia 2020 r.

Szczegółową kontrolą objęto wydatki z budżetu środków europejskich w wysokości 6 834 tys. zł (80,3% łącznych wydatków z budżetu UE) w tym wydatki majątkowe w wysokości 6 374,2 tys. zł. Środki przeznaczono, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz celami i zasadami określonymi w wytycznych POPC na wykonanie dokumentacji projektowej, zakup sprzętu i aplikacji (oprogramowania) dotyczącego e-płatności w ramach projektu PUEUP, a także w ramach wydatków bieżących zakup usług asysty technicznej i digitalizacji rejestrów oraz organizację dwudniowej konferencji, której celem było przeprowadzenie prezentacji głównych funkcjonalności Platformy Usług Elektronicznych.

(akta kontroli str. 28-30, 161-164, 358, 490, 537)

Wśród wylosowanych wydatków jeden, na kwotę 90 tys. zł został poniesiony wyłącznie ze środków budżetu środków europejskich. Rozliczenie wydatku tylko ze środków unijnych było wynikiem pisma Dyrektora Departamentu z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju¹⁹, w którym jednostka została poproszona o wdrożenie mechanizmu polegającego na przejściowym podwyższeniu poziomu wydatków unijnych w realizowanych projektach w ramach POPC w 2019 r. przy jednoczesnym zmniejszeniu zaangażowania budżetu państwa.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3 Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu
faktycznego

UPRP wykonywał budżet państwa w układzie zadaniowym w ramach dwóch funkcji państwa: Nr 6-*Polityka gospodarcza kraju* oraz Nr 11-*Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic*.

W ramach funkcji 6 – Polityka gospodarcza kraju było realizowane jedno zadanie - 6.1-*Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, dla którego określone zostało jedno podzadanie – 6.1.6-*Wykonywanie czynności z zakresu ochrony praw własności intelektualnej* oraz dwa działania 6.1.6.1-*Prawa wyłączne* i 6.1.6.2-*Upowszechnianie*

¹⁷ POPC zakłada podział kosztów kwalifikowanych według następującej proporcji: budżet UE – 84,63% oraz budżet państwa – 15,37%.

¹⁸ Dotyczy wniosku o płatność nr 8 na kwotę 726 7 tys. zł (z budżetu UE – 307,1 tys. zł oraz budżetu państwa – 419,6 tys. zł), który został złożony do CPPC w dniu 14.01.2019 r., a decyzja zatwierdzająca wydatek przez Instytucję Pośredniczącą nastąpiła w dniach 08.05 i 30.08.2019 r. Według wniosku; wydatki we wniosku dotyczyły IV kwartału 2018 r.

¹⁹ Pismo Dyrektora Departamentu Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju z dnia 25 kwietnia 2019 r., znak: DRC-I.3101.2.2019.KK.

i promowanie ochrony własności przemysłowej oraz współpraca międzynarodowa. Celem podzadania było zapewnienie ochrony przedmiotom własności przemysłowej, upowszechnianie wiedzy i informacji na jej temat.

Stopień realizacji podzadania 6.1.6-*Wykonywanie czynności z zakresu ochrony praw własności intelektualnej* mierzony był przy użyciu miernika liczba chronionych przedmiotów własności przemysłowej (w sztukach). Osiągnął on poziom 254 946 sztuk wobec zaplanowanych 260 235 szt (98,0%). Miernik określony w ustawie budżetowej, ze względu na trudności z jego precyzyjnym określeniem, nie został w pełni osiągnięty.

Pozostałe mierniki działań zostały przekroczone. Miernikiem działania 6.1.6.1-*Prawa wyłączne* był średni czas załatwiania spraw w Urzędzie (w miesiącach). Został wykonany na poziomie 12,47 wobec planowanych 14,50, co spowodowało skrócenie czasu załatwiania spraw o 14% w stosunku do zakładanego. Miernikiem działania 6.1.6.2-*Upowszechnianie i promowanie ochrony własności przemysłowej oraz współpraca międzynarodowa* była liczba użytkowników korzystających z systemu ochrony własności przemysłowej. Został on wykonany na poziomie 797 318 osób wobec zaplanowanej ilości 756 230 użytkowników, a więc większej o 5,4%.

Planowane wydatki na to podzadanie miały wynieść pierwotnie 58 980 tys. zł (w tym 57 481 tys. zł z budżetu państwa oraz 1 499 tys. zł z budżetu środków europejskich), a następnie zwiększone w wyniku decyzji Ministra Finansów do kwoty 69 571,6 tys. zł (w tym 60 939,5 tys. zł z budżetu państwa oraz 8 632,1 tys. zł z budżetu środków europejskich). Ich wykonanie wyniosło 69 399,9 tys. zł (w tym 60 885,3 tys. zł oraz 8 514,6 tys. zł z budżetu środków europejskich).

W ramach funkcji 11-Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic i zadania 11.4.W-*Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa* UPRP realizował podzadanie 11.4.2.W-*Pozamilitarne przygotowania obronne* oraz działanie 11.4.2.4.W-*Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców*. Celem realizacji podzadania było zapewnienie możliwości realizacji zadań obronnych przez organy administracji publicznej i przedsiębiorców oraz utrzymywanie zdolności realizacji zadań obronnych przez UPRP. Jako miernik realizacji podzadania przyjęto relację liczby przeszkolonych osób do ogólnej liczby osób zaplanowanych do przeszkolenia (w %), który zaplanowano na 100%, przy wydatkach 1,0 tys. zł. Osiągnięta wartości miernika i wydatkowana kwota były zgodne z założeniami.

(akta kontroli str. 476)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2019 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków oraz wykonanie planu w układzie zadaniowym przez kontrolowaną jednostkę.

Urząd dokonywał wydatków terminowo i celowo, osiągając zamierzone efekty rzeczowe.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2019 r. przez dysponenta części 61-Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej i sprawozdań jednostkowych Urzędu Patentowego RP:

- stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania²⁰ przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Kwoty wykazane w sprawozdaniach budżetowych kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Przy sporządzaniu sprawozdań UPRP opierał się na *rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z 9 stycznia 2018 r w sprawie sprawozdawczości budżetowej*²¹, *rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych*²², z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie *sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym*²³ oraz w *rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej*²⁴.

Używane w UPRP systemy informatyczne pozwalały na wygenerowanie części sprawozdań, jednak dane musiały być ręcznie przeniesione do odpowiednich formularzy w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa – Trezor, aplikacji Trezor BUZA, aplikacji do tworzenia sprawozdania Rb-70 oraz formularzy w formacie Excel udostępnionych przez GUS. Wymienione aplikacje i systemy częściowo weryfikowały wprowadzone informacje i komunikowały pojawiające się błędy. Sprawozdania były sporządzane przez osoby na stanowiskach do spraw budżetu i sprawozdawczości, a następnie sprawdzane przez Naczelnika Wydziału Księgowości i Głównego Księgowego. Następnie sprawozdania były zatwierdzane i podpisywane przez Głównego Księgowego i Prezesa UPRP i przekazywane do właściwych odbiorców, zgodnie z zapisami w rozporządzeniach w sprawie sprawozdawczości. Odpowiedzialność za poszczególne etapy sporządzania, nadzoru, weryfikacji i zatwierdzania sprawozdań potwierdzana była zapisami w kartach pracy oraz regulaminie wewnętrznym Biura Finansowo-Księgowego.

(akta kontroli str. 94, 115, 161, 165, 170, 175)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Wymagane sprawozdania sporządzono rzetelnie oraz terminowo. W UPRP zidentyfikowano i oszacowano ryzyka w obszarze sprawozdawczości, a w ramach ustanowionych mechanizmów kontroli

²⁰ Była korekta sprawozdania RB-70 za IV kwartał 2019 r. Wyjaśnienia Dyrektora Generalnego UPRP z dnia 5 marca 2020 r., znak: BF.031.2.2020.

²¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1393 ze zm.

²² Dz.U. z 2014 r. poz. 1773.

²³ Dz.U. z 2018 r. poz. 1793 ze zm.

²⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 342.

dokumentów księgowych przyjęto zalecenia wykonywania zadań z obszaru sprawozdawczości zgodnie z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi Urzędu.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu państwa w części 61-Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli informuje, że wystąpienia pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. stanowią podstawę sporządzenia *Analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 r.*, której terminowe przedłożenie jest obowiązkiem Najwyższej Izby Kontroli określonym w art. 226 ust. 2 Konstytucji. Realizacja ustrojowego obowiązku Najwyższej Izby Kontroli w stosunku do Sejmu, umożliwiająca dochowanie przez Sejm terminu określonego w art. 226 ust. 2 Konstytucji, stanowi realizację ważnego interesu społecznego. Wobec powyższego, na podstawie art. 15z ust. 4 pkt 2 w zw. z ust. 1 pkt 10 i ust. 7 *ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*²⁶, organ kontrolowany zobowiązany jest w terminie określonym w art. 54 ust. 1 *ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli*, wnieść zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego albo poinformować w tym terminie o niewniesieniu zastrzeżeń.

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2020 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Tadeusz Dziuba

(-)Tadeusz Dziuba

.....
podpis

²⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

²⁶ Dz.U. poz.374, 567 i 568.